

STRESZCZENIA

Henryka CZYŻ

Dr hab. Henryka Czyż, prof. PRz, Katedra Fizyki, Wydział Matematyki i Fizyki Stosowanej, Politechnika Rzeszowska.

Magdalena ŁOJCZYK

Mgr Magdalena Łojczyk, PGE Obrót S.A. Rzeszów.

ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE – A KONKURENCYJNOŚĆ BANKÓW

W pracy przedstawiono zagadnienia dotyczące zarządzania strategicznego i przewagi konkurencyjnej. Kluczem do konkurencyjności jest atrakcyjność produktów firmy dla ich nabywców. Najważniejszym źródłem przewagi konkurencyjnej na rozwiniętych rynkach jest zdolność do szybkich i adekwatnych reakcji na zmiany sytuacji. Nowe wymagania konkurencyjne są wyzwaniem wymagającym poprawy kwalifikacji personelu banków i wykorzystania nowych technologii informacyjnych. Te dwa aspekty zarządzania bankowego wraz z poprawą procesu zarządzania mają decydujące znaczenie w osiągnięciu korzyści konkurencyjnej.

STRATEGIC MANAGEMENT AND BANK COMPETITIVENESS

The key to a company's competitiveness and competitive edge is the attractiveness of its products for buyers, and consequently, its attractiveness for investors, employees and partners. The most important source of competitive advantage in mature markets is the ability to react quickly and effectively to changes. New competitive demands are a challenge requiring better trained bank staff in addition to the use of new information technology. These two aspects of bank management, together with the improvement of the management process, play an essential role in achieving competitive gain.

Władysław FILAR

Dr hab. Władysław Filar, Prof. PRz, Zakład Finansów i Bankowości, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

Wiesław KĄKOL

Dr Wiesław Kąkol, Zakład Finansów i Bankowości, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

ANALIZA PROBLEMU RENTOWNOŚCI SKARBOWYCH PAPIERÓW DŁUŻNYCH W LATACH 1999-2011

Treść niniejszego opracowania stanowi prezentacja problemu wykorzystania bonów i obligacji skarbowych jako rządowych papierów wartościowych w celach inwestycyjnych. Przegląd rynku w tym zakresie dokonany został z punktu widzenia ich rentowności kształtującej się w latach 1999-2011.

STUDY OF PROFITABILITY ISSUE OF TREASURY DEBT SECURITIES IN 1999-2011

The paper presents elaboration on the issue of treasury bonds and bills as being used for governmental investment purpose. The bonds and bills market analysis has been performed from the perspective of their profitability within the period 1999-2011.

Anna GŁADYSZ

Mgr inż. Anna Gładysz, Zakład Informatyki w Zarządzaniu, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

PRZETWARZANIE INFORMACJI – WYBRANE ALGORYTMY GRUPOWANIA DANYCH W KOLEKCJI DOKUMENTÓW TEKSTOWYCH

Zasadniczym celem referatu jest zaprezentowanie problemów związanych z grupowaniem danych w kolekcji dokumentów tekstowych. Przedstawiono przegląd i klasyfikację algorytmów grupowania dokumentów tekstowych. Metody grupowania zebrane zostały w kilka kategorii uzależnionych od ogólnego mechanizmu działania: metody płaskie, hierarchiczne, grafowe i inne. Dla stworzonej hierarchii grup dokumentów tekstowych, z każdej grupy

należy wydobyć słowa kluczowe. W tym celu wykorzystane zostały metody stosowane na gruncie eksploracyjnej analizy dokumentów tekstowych (text mining).

PROCESSING INFORMATION – SELECTED ALGORITHMS OF DATA GROUPING IN THE COLLECTION OF TEXT DOCUMENTS

The main aim of the paper is to present the problems associated with grouping of data in the collection of text documents. It was presented an overview and classification of algorithms in grouping for text documents. Grouping methods have been collected in several categories dependent on the overall mechanism of action: methods of flat, hierarchical, graph, and others. For the created hierarchy of text documents, from each group the keywords should be selected. For this purpose, there have been used the methods applied on the basis of exploratory analysis of text documents (text mining).

Iwona GORZEŃ-MITKA

Dr inż. Iwona Gorzeń-Mitka, Wydział Zarządzania, Politechnika Częstochowska.

ZNACZENIE KULTURY ORGANIZACYJNEJ W ZINTEGROWANYM ZARZĄDZANIU RYZYKIEM

Badania w zakresie zarządzania ryzykiem, szczególnie w jego ujęciu holistycznym, podkreślają znaczenie kultury organizacyjnej dla efektywności tego procesu. Z uwagi, że obecnie organizacje dysponują zbliżonymi technologiami, systemami i strukturami, przewagę konkurencyjną uzyskuje się głównie dzięki różnicom w postawach pracowników – ich świadomości w zakresie konsekwencji podejmowanych działań, ich kulturze świadomości ryzyka. W artykule zaprezentowano kluczowe elementy teorii kultury ryzyka w oparciu o „Safety Culture Application Guide” przygotowany przez Process Industries Safety Management (PRISM).

ORGANISATIONAL CULTURE THE INTEGRATED RISK MANAGEMENT

Research on risk management, particularly in its holistic approach, stresses the importance of organizational culture for the effectiveness of this process. Given that the current organizations have allied technologies, systems and structures, competitive advantage is achieved mainly due to differences in the attitudes of employees - their awareness of the consequences of actions taken, the culture of risk awareness. The article presents the key elements of the theory of risk culture based on "Safety Culture Application Guide" prepared by the Process Industries Safety Management (PRISM).

Piotr LENIK

Dr inż. Piotr Lenik, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie.

WYKORZYSTANIE METODY SERVQUAL W DOSKONALENIU JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

W artykule omówiono specyfikę oceny jakości usług, a także zaprezentowano sposoby doskonalenia jakości usług z wykorzystaniem metody Servqual. Skoncentrowano się na jakości usług publicznych, w kontekście oczekiwań klientów i zapewnienia im satysfakcji.

USING SERVQUAL METHOD IN IMPROVING THE QUALITY OF PUBLIC SERVICES

The article describes the characteristics of quality services assessment, and presents ways to improve the quality of service using the method Servqual. The focus here on the quality of public services in the context of customer expectations and satisfy their satisfaction.

Grzegorz LEW

Dr Grzegorz Lew, Zakład Finansów i Bankowości, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

RACHUNEK WYNIKÓW PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH – BUDOWA ORAZ INTERPRETACJA

Artykuł ten jest drugim z serii traktujących o rachunku wyników w przedsiębiorstwach handlowych. Artykuł koncentruje się na przedsiębiorstwach handlowych, które w literaturze przedmiotu są jeszcze słabo opisane. Rachunek wyników jest jednym z narzędzi rachunkowości zarządczej pozwalających wspomagać zarządzających przedsiębiorstwami. Przedstawiono w nim przykładową konstrukcję rachunku wyników typowego przedsiębiorstwa handlowego działającego na szczeblu hurtowym i detalicznym. W artykule tym poddano analizie poszczególne pozycje rachunku wyników i ich interpretację.

TRADERS INCOME RESULTS - CONSTRUCTION AND INTERPRETATION

This article is the second in a series dealing with the income statement in commercial enterprises. Article focuses on commercial enterprises, which in the literature are still poorly described. Income Statement is one of management accounting tools which allow managers to assist businesses. It presents an example of a typical structure of the income statement of commercial enterprises operating at the wholesale and retail level. This article analyzed the results of specific items of income and their interpretation.

.....

Krzysztof MICHALSKI

Dr Krzysztof Michalski, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

WYWIAD EKSPERTOWY W OCENIE TECHNOLOGII. PROBLEMY METODOLOGICZNE

Jako metoda poznawcza wywiad ekspertowy jest mieszaniną metod tradycyjnych ilościowych badań społecznych i zindywidualizowanych procedur jakościowych. Pomimo problematycznego z metodologicznego punktu widzenia hybrydowego charakteru tej metody, cieszy się ona w ocenie technologii coraz większym powodzeniem. Bowiem to, co metodolodzy wytykają jako jej słabość, w obliczu celów i zadań oceny technologii jako naukowego doradztwa na potrzeby polityki okazuje się jej zaletą. Elementy ilościowe z jednej strony powodują zagęszczenie rozproszonej wiedzy ekspertowej i w dużej mierze eliminują „zakłócenia“ takie jak koniunkturalizm, zewnętrzne lojalności czy obywatelskie zaangażowanie ekspertów, z drugiej strony elementy jakościowe umożliwiają percepcję i analizę także opinii rozbieżnych z opinią większości. Tymczasem takie odszczepione opinie – jak pokazała ostatnia katastrofa nuklearna w Fukushima – mogą w pewnych okolicznościach zapobiec wielkim katastrofom. Właśnie ludności Japonii, słynącej w świecie z przestrzegania w każdej dziedzinie najwyższych standardów, najwidoczniej zabrakło umiejętności wychodzenia w myśleniu poza te standardy. W poniższym przyczynku na podstawie analizy metodologicznej podjęto próbę identyfikacji możliwości wykorzystania wywiadu ekspertowego w praktyce doradztwa politycznego i sformułowania kilku fundamentalnych wymogów metodycznych, których przestrzeganie uczyni wywiad ekspertowy łatwym w użyciu i niezawodnym urządzeniem nawigacyjnym w polityce technologicznej.

EXPERTENINTERVIEW IN DER TECHNIKFOLGENABSCHÄTZUNG. METHODOLOGISCHE PROBLEM

Als Erhebungstechnik ist Experteninterview ein Mix aus Methoden traditioneller quantitativer Sozialforschung und den qualitativen, individualisierten Leitfadenvorfahren. Trotz ihres aus methodologischer Sicht problematischen Hybrid-Charakters erfreut sich diese Methode auch in der Technikfolgenabschätzung zunehmender Beliebtheit. Denn, was von den Methodologen als Schwäche dieser Methode angeprangert wird, erweist sich angesichts der Aufgaben und Ziele der Technikfolgenabschätzung als wissenschaftlicher Politikberatung als ihr Vorteil. Durch den quantitativen Anteil werden einerseits das verstreute Expertenwissen verdichtet und Störungen wie Konjunkturalismus, externe Loyalitäten oder zivilgesellschaftliches Engagement der Experten weitgehend „ausgeschaltet“, andererseits bieten die qualitativen Elemente die Möglichkeit, auch die abweichenden Expertenmeinungen wahrzunehmen und zu analysieren. Denn gerade die abweichenden Meinungen – wie der letzte Super-GAU in Fukushima zeigte – können u.U. große Katastrophen verhindern. So mangelte es in der japanischen Bevölkerung, die bekanntlich in jeder Hinsicht die höchsten Standards pflegt, offensichtlich an Fähigkeit, über die Standards hinaus zu denken. In dem vorliegenden Beitrag wird versucht, auf der Grundlage methodologischer Analyse die Nutzungspotenziale des Experteninterviews für die Praxis der Politikberatung zu ermitteln und einige grundlegende methodische Anforderungen zu formulieren, deren Erfüllung das Experteninterview zu einem leicht handhabbaren und zuverlässigen „Navigationsgerät“ in der Technologiepolitik macht.

.....

Zdzisław NOWAKOWSKI

Prof. dr hab. inż. Zdzisław Nowakowski, Rektor Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie.

Jan RAJCHEL

Prof. dr hab. inż. Zdzisław Nowakowski, Rektor Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie.

Robert SZAFRAN

Mgr Robert Szafran, Wyższa Szkoła Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie.

PROBLEMATYKA POZNANIA POGLĄDÓW POLSKICH PARTII POLITYCZNYCH NA BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE. DOŚWIADCZENIA Z BADAŃ I WNIOSKI

Badanie poglądów partii politycznych wymaga rozwiązania wielu problemów teoretycznych i metodologicznych. Są one charakterystyczne dla nauk o bezpieczeństwie. Jej metodologia dopiero dojrzewa. Adoptowane są metody i techniki badań. Doskonalone są procedury w celach poznawczych. W młodej polskiej demokracji partie polityczne dopiero zdobywają doświadczenie w sprawach tworzenia polityki bezpieczeństwa. Jednocześnie rozwija się polska teoria bezpieczeństwa narodowego.

THE ISSUES OF UNDERSTANDING OF VIEWS OF POLISH POLITICAL PARTIES ON NATIONAL SECURITY. RESEARCH EXPERIENCES AND CONCLUSIONS

Research of views of political parties requires solving many theoretical and methodological problems. They are characteristic for security sciences. Its methodology is just ripening. Methods and techniques are being adopted. Procedures for research purposes are improving. In the young Polish democracy political parties are just gaining experience in matters of forming of security policy. At the same time Polish theory of national security is developing.

.....

Irena NOWOTYŃSKA

Dr inż Irena Nowotyńska, Zakład Informatyki w Zarządzaniu, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

INTELIĞENTNE SYSTEMY TRANSPORTOWE JAKO SKUTECZNE NARZĘDZIE WSPOMAGAJĄCE ROZWÓJ TRANSPORTU DROGOWEGO

W artykule pokazano przesłanki zastosowania inteligentnych systemów transportowych. Opisano założenia architektury i funkcjonowania inteligentnego systemu transportowego. Przedstawiono korzyści jakie daje wprowadzenie w aglomeracji miejskiej inteligentnych systemów transportowych oraz podjęte działania zmierzające do ich rozwoju w Polsce.

INTELLIGENT TRANSPORTATION SYSTEMS SUPPORT AS EFFECTIVE TOOL FOR DEVELOPMENT OF ROAD TRANSPORT

The article shows the conditions for the application of intelligent transport systems. It describes the architecture and functioning of the assumptions intelligent transport system. There were presented the benefits of the introduction of the urban area of intelligent transport systems and measures taken for their development in Poland.

.....

Andrzej PACANA

Dr inż. Andrzej Pacana, Katedra Technologii Maszyn i Organizacji Produkcji, Wydział Mechaniczny, Politechnika Rzeszowska.

Andrzej GAZDA

Dr Andrzej Gazda, Zakład Systemów Zarządzania I Logistyki, Politechnika Rzeszowska.

SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ A OCENA PRACOWNIKÓW

W opracowaniu przedstawiono wyniki analizy teoretycznej i wstępnych badań podstaw systemu ocen pracowniczych w organizacjach posiadających systemem zarządzania jakością zgodny z ISO 9001. Badania oceny pracowników przeprowadzono w wybranych organizacjach województwa podkarpackiego. Na ich podstawie można wnioskować, że organizacje mimo posiadania systemu ISO 9001 nie zawsze w systemowy i profesjonalny sposób podchodzą do oceny tego niezwykle istotnego zasobu organizacji, jakim są pracownicy.

QUALITY MANAGEMENT SYSTEM VS. STAFF EVALUATION

The paper presents the results of theoretical analysis and preliminary research on the employees' evaluation system in organizations with a quality management system which complies with ISO 9001. Employees' assessment tests were carried out in selected organizations of the Podkarpackie Voivodeship. On this basis it can be concluded that, despite having ISO 9001 system, the organisations not always in a professional manner approach to the assessment of this crucial resource of organization, which are the employees.

.....

Bożena SOWA

Dr Bożena Sowa, Zakład Finansów, Wydział Ekonomii, Uniwersytet Rzeszowski.

ZASADY USTALANIA I EWIDENCJONOWANIA RÓŻNIC INWENTARYZACYJNYCH

Zadaniem inwentaryzacji jest doprowadzenie do ustalenia faktycznego stanu wszystkich rzeczowych i pieniężnych składników majątkowych jak też wyjaśnienie różnic pomiędzy stanem rzeczywistym, stwierdzonym podczas inwentaryzacji, a stanem wynikającym z ewidencji księgowej.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie najistotniejszych zasad ustalania różnic inwentaryzacyjnych oraz sposobu ich ewidencjonowania w księgach rachunkowych.

PRINCIPLES OF ESTABLISHING AND RECORDING INVENTORY DIFFERENCES

An inventory is the entirety of accounting activities with a view to estimate a detailed value of current property assets and their sources on a specific day. Its aim is to calculate an actual state of proprietorship including goods and financial capital, and also to account for any differences between facts of a case upon an inventory and figures stated in an accounting record-keeping.

The purpose of the following dissertation is to highlight the most essential aspects of establishing inventory differences and ways of recording them in ledgers.

.....

Justyna STECKO

Dr Justyna Stecko, Zakład Nauk Humanistycznych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

ZAUFIANIE PARADYGMATEM W NAUKACH O ZARZĄDZANIU

Artykuł podejmuje problematykę zarządzania przez zaufanie. Na szczególną uwagę zasługują wyniki badań, które wskazują, że zaufanie w polskich firmach jest zdecydowanie bardziej cenione niż etyka i moralność. Rozważania skoncentrowano wokół współczesnych form organizacji ze szczególnym uwzględnieniem zaufania jako nowego paradygmatu w zarządzaniu.

TRUST AS A MANAGEMENT PARADIGM

The article addresses the issue of management by trust. It presents a selection of definitions of trust in management. It should be emphasized that, according to research, trust in Polish companies is valued much higher than ethics and morality. The study concentrates on the contemporary forms of organization, with special interest in trust as a new paradigm in management.

.....

Jacek STROJNY

Dr Jacek Strojny, Katedra Ekonomii, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

ORGANIZACYJNE I METODYCZNE ZAŁOŻENIA WDROŻENIA BUDŻETU ZADANIOWEGO W SAMORZĄDACH LOKALNYCH

Niniejszy artykuł przedstawia wybrane uwagi i doświadczenia praktyczne autora związane z reorientacją zadaniową samorządów lokalnych. Uwzględniono w nim zarówno kontekst prawny uzasadniający wprowadzenie takiego podejścia, jak i podstawowe warunki brzegowe wynikające z aktualnie obowiązującego prawa i determinujące wdrażanie określonych rozwiązań w praktyce. Podstawową część artykułu poświęcono natomiast analizie dwóch podstawowych płaszczyzn, które należy uwzględnić przygotowując samorząd do wprowadzenia skutecznych i efektywnych rozwiązań uruchamiających budżet zadaniowy i kontrolę zarządczą. Omówiono więc kontekst organizacyjny orientacji zadaniowej oraz podstawowy zakres metodyki (metod i technik zarządzania) pozwalającej na uzyskanie oczekiwanych, faktycznych efektów zarządczych.

ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL CONDITIONS OF ACTIVITY-BASED BUDGETING IMPLEMENTATION IN LOCAL GOVERNMENT

The paper presents the implementation of task budget assumptions in the public sector with particular regard to local government. It draws attention to the need for a comprehensive and coherent philosophy based on the task orientation. It sets out general guidelines for the necessary changes in the organization and methods of procedure. They are used to increase control over tasks, and thus increase the efficiency of their implementation. It was highlighted the importance of methods of management by objectives and project management from the viewpoint of the accuracy of task budgeting and management control.

.....

Anatolij TKACH

Dr hab. Anatolij Tkach, prof. PRz, Zakład Informatyki w Zarządzaniu, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska.

УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ В ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ИННОВАЦИОННОЙ СРЕДЕ

Целью статьи является исследование уровня управления финансовыми ресурсами с целью активизации инновационной активности предприятий через создания действенных институтов инвестиционного финансирования инвестиций в человеческий капитал, в новейшие технологии и инновации. Определяется характер влияния институциональной среды на инвестиционную привлекательность как фактора управления финансовыми ресурсами. Анализируется влияние отсутствия стимулирующих институтов на количество предложений по инновационно-инвестиционным проектам и потенциал инновационности самого предприятия.

ZARZĄDZANIE FINANSAMI W DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ PRZEDSIĘBIORSTW

Celem artykułu jest określenie jakości zarządzania środkami finansowymi w działalności przedsiębiorstw innowacyjnych. Badanymi obszarami są między innymi powoływanie i funkcjonowanie efektywnych instytucji finansowania inwestycji, inwestowanie w kapitał ludzki oraz wpływ organizacji otoczenia biznesu na przyciąganie inwestycji zagranicznych.

FINANCIAL MANAGEMENT OF INNOVATIVE ACTIVITY OF BUSINESSES

This article aims to determine the quality of financial management in the activities of innovative businesses. The studied areas are among others the establishment and functioning of effective institutions of investment financing, investing in human capital and the impact on the organization of the business environment to attract foreign investments.

.....

Piotr ZAWADA

Dr Piotr Zawada, Prezes Zarządu Zakładu Doświadczalnego Organika sp. z o.o. w Nowej Sarzynie, Grupa Kapitałowa Ciech S.A.

WPLYW POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH NA SYTUACJĘ EKONOMICZNĄ PRZEDSIĘBIORSTW W DOBIE KRYZYSU – STUDIUM PRZYPADKÓW

Celem niniejszego artykułu jest próba przedstawienia wpływu powiązań gospodarczych na sytuację ekonomiczną wybranej grupy przedsiębiorstw w latach 2007-2009. Organizacje te funkcjonowały w tym czasie w warunkach dynamicznych zmian rynkowych i były poddane szczególnej presji rynkowej. W pracy poruszono również za-

gadnienia związane z wpływem globalizacji na sytuację ekonomiczną zakładów posiadających ugruntowane pozycje rynkowe.

INFLUENCE OF ECONOMIC CONNECTIONS ON ECONOMIC SITUATION OF ENTERPRISES AT THE TIME OF CRISIS - CASE STUDY

In the globalized world the subsisting of business entities depends on effectiveness of some enterprises in using their chance to fight against dangers occurring in the market. Of great importance occurs to be the phenomenon of competitiveness of an enterprise owning information in the market. Competition is becoming a general determinant of global order which results directly from the market being released from border barriers and subordination to the requirements of microeconomic logics. The objective of this dissertation is an attempt to present the influence of economic connections of a selected group of enterprises in the years 2007 –2009.